

KWARTALNIK
WYDANIE I/2024

PORADNIK PRAWNY

Powiat Świdnicki

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIATSWIDNIK.PL

Spis treści

03

Przemoc domowa - zmiany wprowadzone w 2023 r.

Anna Rentflejsz

07

Odzyskanie utraconego aktu notarialnego nie jest takie trudne

Dorota Ulikowska

11

Obowiązki właściciela psa w bloku i w parku

Arkadiusz Ciągło

15

Odpowiedzialność za zakłócanie tzw. „ciszy nocnej”

Paweł Włoch

18

Jak uzyskać informacje o rachunkach bankowych spadkodawcy oraz o polisach ubezpieczeniowych zmarłego

Piotr Kaniowski

21

Roszczenia odszkodowawcze związane z uszkodzeniami samochodu, spowodowanymi wjechaniem w dziury w drogach, powstałymi po zimie

Piotr Kaniowski

23

Świadczenie wspierające dla osób z niepełnosprawnością

Anna Rentflejsz

27

Wypadek z udziałem dzikiego zwierzęcia - odpowiedzialność za szkody wywołane przez zwierzęta żyjące w stanie wolnym

Paweł Włoch

Przemoc domowa – zmiany wprowadzone w 2023 r.

Anna Rentflejsz
Radca prawny

Ustawą z dnia 09.03.2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535) znowelizowano ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, której tytuł od dnia 22.06.2023 r. brzmi: **ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej**. Rozwiązania zawarte w przedmiotowej ustawie z dnia 09.03.2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw mają na celu ochronę przed przemocą domową oraz poprawę funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy na szczeblu centralnym, regionalnym oraz na szczeblu samorządu terytorialnego.

W ocenie autorów projektu ustawy dotychczas obowiązująca nazwa ustawy stygmatyzuje rodzinę i wskazuje, że wyłącznie rodzina jest środowiskiem, w którym dochodzi do aktów przemocy. Zachowania przemocowe mogą występować również między byłymi małżonkami, którzy w świetle prawa nie są rodziną, czy osobami żyjącymi w związkach nieformalnych.

W związku z tym koniecznym stało się ponowne określenie, co należy rozumieć pod pojęciem „przemoc”. Dotychczasowa ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zawierała definicję „**przemocy w rodzinie**”, która została zastąpiona „**przemocą domową**”.

Definicja legalna „przemocy domowej” została określona jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Zgodnie z znowelizowanymi przepisami za **osobę doznającą przemocy domowej** należy przez to rozumieć:

Wezwanie do zaprzestania naruszania dobrego imienia

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
 - małoletniego
- wobec których jest stosowana przemoc domowa. Nadto przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć **małoletniego będącego świadkiem przemocy** domowej wobec wskazanych powyżej osób.

Z kolei za **osobę stosującą przemoc domową** należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej. Za **świadka przemocy domowej** – należy rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Wprowadzone zmiany w zakresie definicji „przemocy domowej”, „osoby doznającej przemocy domowej”, „osoby stosującej przemoc domową” oraz „świadka przemocy domowej” należy ocenić pozytywnie, ponieważ dokonano rozszerzenia dotychczasowych definicji legalnych tych pojęć.

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wprowadziła również zmiany w zakresie **pracy zespołów interdyscyplinarnych i dotychczasowych grup roboczych**, które to zmiany przyczynią się do dookreślenia zadań oraz wprowadzenia nowych rozwiązań prawnych wpływających na usprawnienie ich pracy. Zespołowi interdyscyplinarnemu powierzono zadania o charakterze strategicznym, przez które będzie kształtowana lokalna polityka przeciwdziałania przemocy domowej. Z kolei rozpatrywanie spraw indywidualnych będzie należało do zadań **grup diagnostyczno-pomocowych, które zastępują dotychczas funkcjonujące grupy robocze**.

Zespół interdyscyplinarny

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- Policji;
- oświaty;
- ochrony zdrowia;
- organizacji pozarządowych.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi oraz mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5, w szczególności przez:

1. diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
2. inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
3. inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
4. opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
5. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
6. powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
7. monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
8. przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
9. kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
10. składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119).

SKARGĘ na działalność zespołu interdyscyplinarnego lub członka zespołu interdyscyplinarnego może wnieść osoba objęta procedurą „Niebieskie Karty”. Skargę rozpatruje wójt, burmistrz albo prezydent miasta, który powołał zespół, w trybie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 775 i 803).

Grupa diagnostyczno-pomocowa

W celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej zespół interdyscyplinarny niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia otrzymania zgłoszenia powołuje się **grupę diagnostyczno-pomocową**.

W skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi:

- pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
- funkcjonariusz Policji.

Do **zadań pracownika socjalnego** powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności **praca z osobą doznającą przemocy domowej** i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

Do **zadań funkcjonariusza Policji** powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności **praca z osobą stosującą przemoc domową**.

W skład grupy diagnostyczno-pomocowej mogą także wchodzić:

- pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- asystent rodziny;
- nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
- osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
- przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.
- pedagog, psycholog lub terapeuta.

W sprawach osób stosujących przemoc domową, pozostających pod dozorem lub nadzorem kuratora sądowego, w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także zawodowy kurator sądowy lub wskazany przez kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej społeczny kurator sądowy.

Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

1. dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskiej Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
2. realizacja procedury „Niebieskiej Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
3. zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskiej Karty” pod jej nieobecność;
4. realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
5. występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
6. występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
7. monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskiej Karty”;
8. zakończenie procedury „Niebieskiej Karty”;

9. dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę: uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”;
10. wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”;
11. informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.

SKARGĘ na działalność grupy diagnostyczno-pomocowej lub członka grupy diagnostyczno-pomocowej może wnieść osoba objęta procedurą „Niebieskiej Karty”. Skargę rozpatruje zespół interdyscyplinarny w trybie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Nowe wykroczenie

W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń dodaje się art. 66c zawierający regulację, na podstawie której sprawca przemocy domowej, który uporczywie nie stosuje się do obowiązków określonych w art. 4 ust. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej polegających na zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz ukończeniu tych programów, a także dostarczeniu grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczeń o zgłoszeniu się do uczestnictwa w tych programach i o ich ukończeniu, będzie podlegał karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Odzyskanie utraconego aktu notarialnego nie jest takie trudne

Magdalena Piech
Radca prawny

W prawie polskim dla ważności wybranych typów umów i oświadczeń konieczne jest udokumentowanie ich w formie aktu notarialnego. Dokument ten jest efektem współpracy klienta z notariuszem, umożliwia jego uczestnikom dokonanie bezpiecznych transakcji, pozwala na zabezpieczenie swoich praw i roszczeń, uporządkowanie rozmaitych spraw majątkowych i osobistych, co w konsekwencji istotnie przyczynia się do rozwiązania wielu problemów. Jest to dokument urzędowy, dlatego jego posiadacz powinien należycie dbać o bezpieczeństwo aktu notarialnego. Zdarza się, że ulegnie on zniszczeniu, zgubi się itp. wtedy konieczne będzie uzyskanie wypisu/odpisu utraconego aktu notarialnego.

Akt notarialny jako niezbędny dokument

Akt notarialny to najbardziej doniosła forma dokumentu urzędowego, który w Polsce może zostać sporządzony jedynie przez urzędnika zaufania publicznego, jakim jest notariusz. Dokument ten jest specyficzną, powszechnie stosowaną formą czynności prawnej. Ma postać sformalizowanego dokumentu, który notariusz przygotowuje zgodnie z obowiązującym stanem prawnym.

Do najczęściej dokonywanych czynności prawnych wymagających formy aktu notarialnego należą umowy przenoszące własność nieruchomości, umowy niektórych spółek, czy oświadczenia o odrzuceniu spadku. Niemniej na życzenie stron notariusz może nadać formę aktu notarialnego także umowom i oświadczeniom, które, mimo że dla swojej ważności takiej formy nie wymagają, to mieszczą się w granicach prawa, czego przykładem mogą być testamenty.

Zawarcie aktu notarialnego jako formy dokonania czynności prawnych pojawia się w wielu różnych sytuacjach. Zdarza się, że dana czynność prawna z mocy odpowiedniej ustawy tego właśnie wymaga (pod rygorem nieważności). Jeśli tak się nie stanie, umowa będzie nieważna.

Sporządzanie aktu notarialnego

Zawarcie umowy w formie aktu notarialnego ma na celu potwierdzenie dokonania pewnej czynności prawnej, jeśli tego wymagają odpowiednie przepisy, lub strony sobie tego życzą. Zgodnie z prawem do przygotowania dokumentu o wskazanej treści powołany jest tylko notariusz. Ma on odpowiednią wiedzę i uprawnienia do opracowania aktu. Język i postać sporządzania takich dokumentów urzędowych mają charakter sformalizowany, aby wykluczyć wszystkie niejasności.

Po sporządzeniu akt notarialny zawsze musi być odczytany. To etap, w którym strony mogą wnieść ewentualne zastrzeżenia i korekty treść aktu, która powinna być taka sama jak wyrażona wola stron. Jeśli jest inaczej, akt obowiązkowo musi być poprawiony przez notariusza, któremu zlecono jego sporządzenie.

Przy sporządzaniu aktu notarialnego notariusz kontroluje, czy są w nim zawarte wszystkie elementy niezbędne dla danego typu czynności prawnej. Zapewnia to pewność w obrocie prawnym co do prawidłowego i skutecznego załatwienia najistotniejszych spraw majątkowych, a w wielu sytuacjach także ważnych spraw osobistych.

Przechowywanie aktu notarialnego

Klienci otrzymują od notariusza jedynie **urzędowe wypisy aktu notarialnego**, które mają moc prawną oryginału, natomiast podpisany przez klientów **oryginał jest przechowywany w kancelarii notarialnej przez 10 lat**, licząc od daty jego sporządzenia.

Oryginał aktu notarialnego jest przechowywany z najwyższą starannością. Notariusz odpowiada za jego bezpieczeństwo.

Następnie, czyli po upływie 10 lat od sporządzenia aktu notarialnego, już w formie zbioru aktów notarialnych oprawionych w tomy, zostaje on przekazany do archiwum Sądu Rejonowego w mieście, w którego właściwości znajduje się kancelaria notarialna.

W sytuacji **wcześniejszego zakończenia działalności przez notariusza**, czyli przed upływem 10 lat od sporządzenia aktu notarialnego, należy po wypis tego dokumentu udać się do archiwum ksiąg wieczystych właściwego Sądu Rejonowego, gdyż notariusz ma ustawowy obowiązek przekazać wszystkie oryginały sporządzonych przez siebie dokumentów (aktów notarialnych) do archiwum sądowego.

Dla Lublina sądem właściwym do przechowywania aktów notarialnych jest:

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód
X WYDZIAŁ KSIĄG WIECZYSTYCH
ul. Konrada Wallenroda 4d
20-607 Lublin
(obok budynków ZUS)

Oprac. własne: Dorota Ulikowska

Powyższe rozwiązanie dotyczące przechowywania dokumentów notarialnych sprawia, że niewątpliwym walorem aktu notarialnego jest utrwalenie umowy bądź oświadczenia, którym nie grozi zagubienie bądź zniszczenie, a w razie potrzeby strona może zamówić u notariusza, a później w Sądzie Rejonowym, kolejne wypisy aktu notarialnego.

Konsekwencje utraty aktu notarialnego

Akt notarialny jest dokumentem urzędowym, który strony podpisują w obecności notariusza, będąc świadomymi konsekwencji prawych, jakie wiążą się z treścią sporządzonej umowy lub innej czynności. **Utrata aktu notarialnego może być kłopotliwa**, bo jest on m.in. dokumentem poświadczającym prawo danego podmiotu do rozporządzania konkretnymi dobrami albo prawami. Oznacza to, że bez aktu notarialnego właściciel domu będzie mieć problem m.in. ze sprzedażą swojej nieruchomości oraz dopełnieniem innych formalności, które wymagają przedstawienia dokumentu urzędowego.

Nie trzeba się jednak martwić, gdy z różnych powodów akt notarialny zostanie utracony. Zainteresowany podmiot może stosunkowo prosto i łatwo uzyskać jego odpis u notariusza, który sporządził dokument albo w archiwum sądowym. Generalnie uzyskanie odpisu aktu notarialnego nie jest związane z dużymi wydatkami, jednak czasami mogą wystąpić niewielkie problemy z uzyskaniem odpisu dokumentów sporządzonych bardzo dawno, np. kilkadziesiąt lat wcześniej.

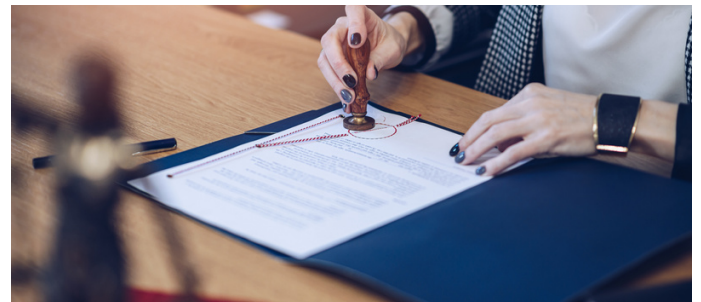
Jak uzyskać wypis utraconego aktu notarialnego

Jeżeli od podpisania umowy notarialnej nie minęło jeszcze 10 lat, należy udać się do kancelarii, w której została ona sporządzona i poprosić o wydanie odpisu.

Istotnym jest, że o odpis aktu notarialnego może wystąpić podmiot będący stroną sporządzonego dokumentu urzędowego, co notariusz będzie musiał potwierdzić. W przypadku, gdy po odpis występuje podmiot, który stroną umowy nie jest, a akt notarialny jest niezbędny np. podczas postępowania spadkowego, to o jego wydaniu przez notariusza musi zdecydować sędzia prowadzący postępowanie spadkowe.

Jak już wyżej wspomniano, oryginały sporządzanych przez notariusza aktów notarialnych przechowywane są w kancelarii 10 lat i w tym czasie każdy zainteresowany (strona) może uzyskać dowolną liczbę odpisów, za które trzeba będzie uiścić odpowiednią opłatę.

Sytuacja może się nieco skomplikować, gdy minie 10 lat od momentu sporządzenia aktu notarialnego, notariusz przejdzie na emeryturę lub zamknie kancelarię notarialną, jednak i w tym przypadku nadal można uzyskać odpis aktu notarialnego, udając się do archiwum sądu rejonowego właściwego dla miejsca prowadzenia kancelarii przez notariusza.

Wypis a odpis aktu notarialnego

Oryginał aktu sporządzony w jednym egzemplarzu i przechowywany jest w archiwum kancelarii (potem w sądzie). W czynnościach notarialnych udział biorą strony, którym wydawane są przez notariusza **wypisy z aktu notarialnego**. Są to dokumenty będące powtórzeniem treści zawartych w oryginale.

W nagłówku wypisu aktu zaznacza się, że wydany dokument jest wypisem. Wypis powinien być dosłownym powtórzeniem oryginału, jednak poprawek i przekreśleń znajdujących się w oryginale nie należy zamieszczać w wypisie. Na końcu wypisu zaznacza się, komu i kiedy wypis wydano. Wypis podpisuje notariusz i opatruje pieczęcią. Wypis mający więcej niż jeden arkusz powinien być ponumerowany, połączony, parafowany i spojony pieczęcią.

Wypis aktu notarialnego jest dosłownym powtórzeniem aktu notarialnego posiada moc prawną oryginału, co oznacza, że może on stanowić podstawę wpisu w księdze wieczystej.

Odpisem aktu notarialnego nazywany jest dokument będący odzwierciedleniem całej treści oryginalnego aktu notarialnego wraz z naniesionymi poprawkami. Dokumenty te wykorzystywane są podczas prowadzenia spraw komorniczych. Wydawane są one na wniosek stron postępowania biorących udział w czynnościach notarialnych opisanych w akcie, ich następców prawnych i innych osób upoważnionych. W nagłówku dokumentu powinna znajdować się informacja o tym, że dany dokument stanowi odpis aktu notarialnego. Zgodnie z art. 109 prawa o notariacie odpis ma moc prawną oryginału w przypadku, gdy został on notarialnie poświadczony.

Odpis odtwarza wiernie całą treść oryginału aktu notarialnego.

Podstawa prawna:

- *Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1799 ze zm.)*
- *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 kwietnia 1991 r. w sprawie prowadzenia ksiąg notarialnych oraz przekazywania na przechowanie dokumentów sądom rejonowym (t.j. Dz.U. z 2018 poz. 2039)*
- *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1610 ze zm.)*

Obowiązki właściciela psa w bloku i w parku

Arkadiusz Ciągło
Radca prawny

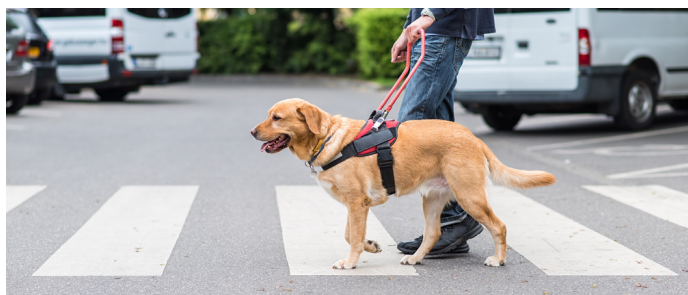
Pies domowy (łac. *Canis familiaris* lub *Canis lupus familiaris*) jest, zgodnie z definicją zwierząt domowych, znajdującą się w art. 4 pkt 17 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 638, z 2021 r. poz. 1718, 1728 ze zm.), zwierzęciem tradycyjnie przebywającym wraz z człowiekiem w jego domu lub w innym odpowiednim pomieszczeniu, utrzymywanym przez człowieka w charakterze jego towarzysza. Psy nierzadko traktowane są jako pełnoprawni członkowie rodziny, nie można jednak zapominać, że na właścicielach czworonogów spoczywają pewne obowiązki, z których istnienia warto zdawać sobie sprawę, aby uniknąć w przyszłości kłopotliwych sytuacji.

Na początku warto wskazać na podstawowe obowiązki, jakie łączą się z posiadaniem psa. Zgodnie z przepisami art. 56 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1421 ze zm.).

Psy powyżej 3. miesiąca życia na obszarze całego kraju podlegają obowiązkowemu ochronnemu szczepieniu przeciwko wściekliznie, w terminie 30 dni od ukończenia przez psa 3. miesiąca życia, a następnie nie rzadziej niż co 12 miesięcy od dnia ostatniego szczepienia. Brak zaszczepiania psa jest wykroczeniem, za które można zostać ukarany karą grzywny. Na właścicielu spoczywa również obowiązek zapewnienia psu pomieszczenia, umożliwiającego mu swobodną zmianę pozycji ciała, chroniącego go przed zimnem, upałami oraz opadami atmosferycznymi, z dostępem do światła dziennego. Pies powinien mieć też zapewnioną odpowiednią karmę i stały dostęp do wody. Poza terenem prywatnym, ogrodzonym w sposób uniemożliwiający psu wyjście, zabronione jest puszczanie psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna. Jednocześnie nie można trzymać psa na uwięzi krótszej niż 3 m w sposób stały dłużej niż 12 godzin na dobę lub w sposób powodujący u niego uszkodzenie ciała lub cierpienie, a także bez zapewnienia mu możliwości niezbędnego ruchu. Wskazane obowiązki wynikają z przepisów wspomnianej już ustawy o ochronie zwierząt.

Przejdźmy do **obowiązków właścicieli psów, związanych bezpośrednio z opieką nad pupilami i odpowiedzialnością za ich zachowanie.** Kontrowersje budzi zwłaszcza kwestia nakładania na opiekunów zakazów wprowadzania psów do obiektów użyteczności publicznej, do których należą parki. Kompetencje do uregulowania tej kwestii wynikają z art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 888, 1648, 2151 ze zm.). W ramach regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy rada gminy może wprowadzić wymagania w zakresie m.in. obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku.

Należy podkreślić, że wprowadzanie przez gminy zakazów lub ograniczeń w tym zakresie może dotyczyć jedynie wchodzenia przez psy do wydzielonych miejsc, jak np. piaskownice, jednak wprowadzenie generalnego zakazu wprowadzania psów na dane tereny jest niedopuszczalne, co wynika wprost z orzecznictwa sądów administracyjnych (Wyrok NSA z 20.06.2018 r., II OSK 3084/17; Wyrok WSA w Krakowie z 18.12.2019 r., II SA/Kr 1268/19). Przykładem może być uchwała nr 1017/XXXIX/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 13 marca 2014 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu korzystania z Ogrodu Saskiego w Lublinie czy uchwała Rady Miejskiej w Olkuszu z dnia 28 czerwca 2016 r. nr XIX/313/2016 w przedmiocie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Olkusz, których przepisy zostały w tym zakresie uznane za nieważne. W związku z tym ustanowienie zakazu wyprowadzania psów na terenie parków czy osiedlowych zieleńców jest niedopuszczalne. Jeżeli już istnieje taki zakaz, to może on dotyczyć jedynie konkretnego miejsca na terenie danego parku, a ponadto powinien być uzasadniony jakąś ważną przyczyną, jak np. koniecznością ochrony drzew posadzonych w parku. Natomiast inne rozwiązanie przewidziane jest w przypadku parków narodowych. Zgodnie z przepisem art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, 1718, z 2022 r. poz. 84 ze zm.) w parkach narodowych i rezerwach przyrody zabrania się wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących.

Próby legalizowania zakazów wprowadzania psów do parków wynikają m.in. z problemu zanieczyszczeń powodowanych przez psy. Jest to zagadnienie, które również regulowane jest przez organy uchwałodawcze konkretnych gmin, na podstawie wspomnianej już ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W większości gmin zdecydowano się na wprowadzenia nakazu sprzątnięcia nieczystości po psach. Na przykład w uchwale nr XVII/423/19 Rady Miasta Gdańska z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Gdańska zobowiązano osoby utrzymujące zwierzęta domowe m.in. do natychmiastowego usuwania zanieczyszczeń spowodowanych przez zwierzęta w szczególności na klatkach schodowych, w windach lub innych pomieszczeniach wspólnego użytku, jak również chodnikach, ulicach i placach zabaw, a także na zieleńcach, w parkach i innych miejscach publicznych i umieszczania ich w pojemnikach na odpady komunalne. Zwolniono jednak z tego obowiązku osoby korzystające z psów wykorzystywanych jako zwierzęta do celów specjalnych oraz psów – opiekunów osób niepełnosprawnych, a także psów używanych do dogoterapii.

Wróćmy jeszcze do zagadnienia trzymania psów na smyczy oraz nakładania im kagańców, które także regulowane jest na poziomie przepisów uchwalanych przez rady gmin. **Na terenach przeznaczonych do użytku publicznego psy należy najczęściej prowadzić na smyczy**, natomiast psom należącym do ras uznawanych za agresywne oraz psom, które zachowują się agresywnie w stosunku do ludzi i innych zwierząt, **należy dodatkowo nałożyć kaganiec.**

Zwolnienie psa ze smyczy na terenach przeznaczonych do użytku publicznego może być dozwolone na terenie ogrodzonych wybiegów dla psów lub w miejscach mało uczęszczanych przez ludzi, jednak pod warunkiem, że osoba z którą przebywa pies ma możliwość sprawowania nad nim pełnej kontroli, a w przypadku psa należącego do rasy uznawanej za agresywną oraz psa zachowującego się agresywnie w stosunku do ludzi i innych zwierząt pies ma założony kaganiec. Takie rozwiązanie przewidziane jest np. w uchwale nr XXV/672/20 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Wrocławia.

Sytuacja wygląda inaczej jeżeli wybierzemy się na spacer z psem do lasu, ponieważ zgodnie z art. 166 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, 2052, 2269, 2328 ze zm.) za puszczenie psa luzem w lesie, poza czynnościami związanymi z polowaniem, można otrzymać karę grzywny lub karę nagany.

Obowiązek trzymania psa na smyczy i sprawowania kontroli nad jego zachowaniem wiąże się również z możliwością poniesienia odpowiedzialności za wykroczenie, uregulowane w art. 77 Kodeksu wykroczeń. Za niezachowanie zwykłych lub nakazanych środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia, grozi kara ograniczenia wolności, grzywny do 1000 złotych albo kara nagany. Podobne zagrożenie karą przewidziane jest przy trzymaniu zwierzęcia, które swoim zachowaniem stwarza niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia człowieka.

W przypadku mieszkania w bloku właściciel psa nie powinien również bagatelizować jego szczekania. W niektórych przypadkach, jeżeli szczekanie psa jest uporczywe, a właściciel nie reaguje może narazić się na odpowiedzialność za wykroczenie z art. 51 § 1 Kodeksu wykroczeń, polegającego m.in. na zakłócaniu spokoju, porządku publicznego, spoczynku nocnego, za które można zostać ukaranym karą aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

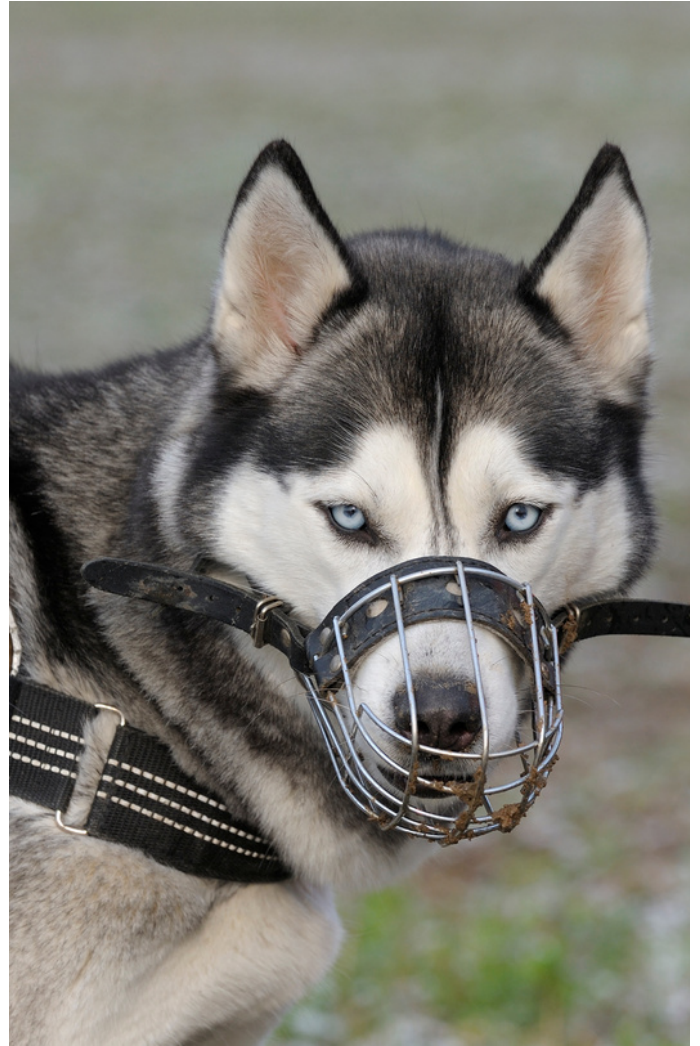
Warto dodać, że właściciel może ponieść odpowiedzialność za zachowanie psa również na drodze cywilnej. Jest to odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez zwierzęta, uregulowana w przepisie art. 431 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, 2320, z 2021 r. poz. 1509, 2459 ze z.).

Z wymienionych przepisów wykroczeniowych oraz cywilnych wynika, że właściciel powinien zdawać sobie sprawę z charakteru oraz zachowania swojego psa i na tej podstawie dostosować postępowanie z nim przy kontakcie z otoczeniem np. podczas spacerów.

Na zakończenie, należy wskazać, że nierzadko poszczególne spółdzielnie mieszkaniowe decydują się na umieszczenie w swoich regulaminach bardziej szczegółowych unormowań, dotyczących obowiązków, związanych z posiadaniem psa oraz innych zwierząt. Dla przykładu, w regulaminie porządku domowego obowiązującym w osiedlach Spółdzielni Mieszkaniowej „CZUBY” w Lublinie, który jest załącznikiem do uchwały Nr 29/15/2021 Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej „Czuby” w Lublinie z dnia 20 grudnia 2021 r., przewidziano m.in., że niedozwolone jest celowe przetrzymywanie psów na balkonach czy umożliwianie zwierzętom (kotom i psom) załatwiania potrzeb fizjologicznych na balkonach oraz przetrzymywanie i dokarmianie wszelkich zwierząt i ptaków w pomieszczeniach wspólnego użytku, w tym na korytarzach piwnicznych i klatkach schodowych.

Dodatkowo wprost wskazano, że na właścicielu psa spoczywa obowiązek usuwania wszelkich zanieczyszczeń spowodowanych przez psa w miejscach przeznaczonych do publicznego (wspólnego) użytku, wśród których poza ulicami, chodnikami, parkingami i zieleńcami wymieniono również korytarze, klatki schodowe, kabiny dźwigów osobowych oraz korytarze piwniczne. Warto mieć jednak na uwadze, że regulacje tworzone przez spółdzielnie czy wspólnoty mieszkaniowe również nie mogą być sprzeczne z przepisami wyższego rzędu i przekraczać delegacji ustawowych, jak w przypadku wspomnianych zakazów wprowadzania psów do parków.

Posiadanie psa to więc nie tylko przyjemność, ale również duża odpowiedzialność. Jeżeli decydujemy się na przygarnięcie pupila warto zapoznać się przepisami, obowiązującymi na obszarze naszego miejsca zamieszkania. Za niezastosowanie się do obowiązków określonych w poszczególnych regulaminach można zostać bowiem ukaranym karą grzywny. Przestrzeganie tych obowiązków nie powinno być jednak wyjątkowo uciążliwe dla miłośników czworonogów.

Odpowiedzialność za zakłócanie tzw. „ciszy nocnej”

Paweł Włoch
Adwokat

Każdy z nas ma prawo do niezakłóconego spoczynku nocnego. Głośne i huczne imprezy, krzyki sąsiadów, odgłosy urządzeń w trakcie wykonywania prac remontowych w środku nocy to tylko niektóre z przykładów ograniczających nasze prawo do ciszy i odpoczynku.

W polskim ustawodawstwie termin „ciszy nocnej” nie został dotychczas zdefiniowany. Zwyczajowo przyjmuje się, że jest to czas przypadający pomiędzy godziną 22 a 6 rano. Nie można jednak wykluczyć innego oznaczenia czasu trwania „ciszy nocnej”, chociażby przez zarządzenie właściwego organu, np. zarząd wspólnoty mieszkaniowej, uzdrowiska czy też dyrektora szpitala. W trakcie jej trwania nasze prawo do odpoczynku nie powinno być zakłócone jakimikolwiek zachowaniami wykraczającymi poza ogólnie, czy też zwyczajowo przyjęte normy postępowania.

Kwestię odpowiedzialności za zakłócenie spoczynku nocnego reguluje obecnie kodeks wykroczeń. Zgodnie z art. 51 § 1. k.w. karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny podlega ten kto krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem zakłóca spokój, porządek publiczny, spoczynek nocny albo wywołuje zgorszenie w miejscu publicznym. **Wobec sprawcy komentowanego wykroczenia można zastosować karę aresztu od 5 do 30 dni, ograniczenia wolności w rozmiarze 1 miesiąca albo grzywny w wysokości od 20 do 5000 zł.**

Stosownie do wskazanego przepisu naruszenie prawa do niezakłóconego spokoju, porządku i spoczynku nocnego może nastąpić poprzez przykładowo wyliczone przez ustawodawcę zachowania w postaci krzyku, hałasu, alarmu lub innego wybryku.

Pod pojęciem krzyk należy rozumieć bardzo głośne mówienie, wołanie, wrzask, niekoniecznie zawierający jakąś treść. Hałasem mogą być inne głośne dźwięki, wywołujące wrzawę, harmider, rumor. Z kolei alarmem będzie użycie sygnału, wezwanie do gotowości lub działania, zawiadomienie o grożącym niebezpieczeństwie. Natomiast za inny wybryk możemy uznać np. rozsypanie czy też rozpylenie substancji drażniących w miejscu publicznym czy też śpiewanie nieprzyzwoitych przyśpiewek. A zatem czynność sprawcza polega na wybryku będącym zachowaniem, które odbiega od przyjętego zwyczajowo postępowania w danym miejscu, czasie i okolicznościach, a tym samym narusza czy lekceważy obowiązujące zasady współżycia społecznego.

Samo dopuszczenie się wybryku nie stanowi jeszcze wykroczenia z art. 51 k.w. gdyż niezbędnym warunkiem karalności stanowi zakłócenie wskazanego w przepisie spoczynku nocnego. Użycie przez ustawodawcę określenia „zakłócenie” wskazuje, że chodzi o wywołanie niepokoju, zamieszania naruszającego ustalony porządek, normy współżycia społecznego czy też naturalny bieg spraw.

Zakłócenie spokoju nocnego zachodzi wówczas, gdy sprawca narusza prawo do odpoczynku chociażby jednej osoby, ale w sposób mogący zakłócić odpoczynek większej, nieokreślonej liczbie osób.

Nocne głośne słuchanie muzyki, huczne imprezy, awantury, trzaskanie drzwiami, krzyki kwalifikują się jako zachowania zakłócające ciszę nocną. Podobnie zachowania ze swojej istotny nienagane jak np. przestawianie mebli, granie na instrumencie muzycznym, wiercenie otworów odbywające się w czasie przeznaczonym na nocny odpoczynek wypełniają znamiona czynu określonego w art. 51 § 1 k.w. Należy wskazać, że nie ma znaczenia, czy dana osoba w godzinach ciszy nocnej spała, czy też nie, bowiem może ona odpoczywać we wskazanym czasie w każdej wygodnej dla siebie formie. Istotne z punktu widzenia odpowiedzialności jest naruszenie jej prawa do odpoczynku, a nie tylko snu.

Artykuł 51 § 2 k.w. przewiduje natomiast typ kwalifikowany w stosunku do § 1 ze względu na obecność dodatkowych znamion a mianowicie chuligańskiego charakteru czynu lub dopuszczeniu się czynu pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji.

Charakter chuligański, zgodnie z definicją zawartą w kodeksie wykroczeń, mają czyny polegające na umyślnym godzeniu w porządek lub spokój publiczny albo umyślnym niszczeniu lub uszkodzeniu mienia, jeżeli sprawca działa publicznie oraz w rozumieniu powszechnym bez powodu lub z oczywiście błahego powodu, okazując przez to rażące lekceważenie podstawowych zasad porządku prawnego.

Sankcja przewidziana za popełnienie czynu z art. 51 § 2 k.w. jest identyczna jak wskazana w 51 § 1 k.w., a mianowicie przewidziana jest kara aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. Jednakże wskazane okoliczności tj. charakter chuligański czynu lub działanie pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji mają z całą pewnością charakter obciążający, co powinno znaleźć właściwe odzwierciedlenie w ramach sądowego wymiaru kary. Dodatkowo jeżeli wykroczeniem o charakterze chuligańskim została wyrządzona szkoda, można orzec nawiązkę do wysokości 1000 złotych na rzecz pokrzywdzonego albo na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża lub na inny cel społeczny wskazany przez organ orzekający.

W tym miejscu należy podkreślić, że kodeks wykroczeń przewiduje przy czynie opisanym w art. 51 § 1 i 2 karalność za podżeganie i pomocnictwo. Podżeganie oznacza nakłanianie poprzez namowę, prośbę, rozkaz, obietnicę innej osoby do popełnienia czynu zabronionego. Pomocnictwem natomiast będzie udzielenie sprawcy pomocy w działaniu przestępczym, czy to w formie czynnego działania - dostarczenia bezpośredniemu sprawcy środków mających służyć dokonaniu wykroczenia, czy też pomocnictwa psychicznego - świadomego podtrzymywania i aprobaty dla działań sprawcy wykroczenia.

Zagadnienia naruszenia ciszy nocnej można również odnaleźć na gruncie prawa cywilnego. Przepisy dotyczące kwestii zakłócania ciszy nocnej istnieją w obrębie regulacji dotyczących stosunków sąsiedzkich. Zgodnie z art. 144 kodeksu cywilnego właściciel nieruchomości przy wykonywaniu swojego prawa powinien „powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych”.

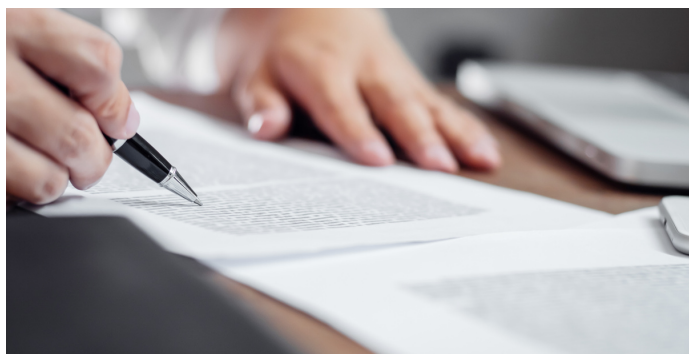
Przepis art. 144 k.c. dotyczy sytuacji, w której właściciel korzystający ze swej nieruchomości oddziałuje na nieruchomości sąsiednie. Nie chodzi tu tylko o bezpośrednie sąsiedztwo, gdyż oddziaływanie może dotyczyć również nieruchomości położonych w dalszej odległości, które znajdują się w obrębie szkodliwego oddziaływania. Zakłócenie musi być ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości oraz stosunków miejscowych. A zatem przy ocenie przeciętnej miary należy uwzględnić przeznaczenie nieruchomości, które wynika z jej charakteru i sposobu z niej korzystania a także „stosunki miejscowe” odnoszące się zarówno do miejsca położenia nieruchomości, jak i czasu immisji. Kluczowe znaczenie ma tym samym charakter środowiska miejscowego, a mianowicie czy nieruchomość położona jest na terenach wiejskich, miejskich, terenie przemysłowym czy rekreacyjnym. Jest to rodzaj immisji (wpływu na sąsiednią nieruchomość) pośredniej na którą, jeśli zawiera elementy określone w art. 144 k.c., przysługuje właścicielowi roszczenie negatywne o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zaniechanie naruszeń.

Jak wynika z niniejszego opracowania regulacje dotyczące zakłócania spokoju, porządku czy też spoczynku nocnego możemy odnaleźć zarówno na gruncie kodeksu wykroczeń, ale także w prawie cywilnym. Jeżeli uznamy że ktoś zakłóca nasz spoczynek, w pierwszej kolejności powinniśmy porozmawiać z osobami, które są winne zaistniałej sytuacji. Gdy sytuacja ta jest nagminna powinniśmy to zgłosić odpowiednim organom. Zarówno za incydentalne, jak i uporczywe zakłócanie ciszy nocnej można zostać ukaranym mandatem wymierzonym przez Policję lub Straż Miejską. Jeżeli natomiast dochodzi do uporczywego zakłócania spokoju, wówczas sprawa może zostać skierowana do sądu. Dodatkowo w przypadku oddziaływania, zakłócającego ponad przeciętną miarę korzystanie z nieruchomości sąsiednich, ich właściciele na podstawie przepisów kodeksu cywilnego mogą żądać przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zaniechania dalszych naruszeń.

Jak uzyskać informacje o rachunkach bankowych spadkodawcy oraz o polisach ubezpieczeniowych zmarłego

Piotr Kaniowski
Radca prawny

Zgodnie z art. 92ba ust. 1 Prawa bankowego, bank jest zobowiązany udzielić posiadaczowi rachunku bankowego, będącemu osobą fizyczną, osobie, która uzyskała tytuł prawny do spadku po posiadaczu rachunku, zbiorczej informacji o:

1. rachunkach bankowych posiadacza, w tym rachunkach wspólnych z inną osobą – bez wskazania danych współposiadacza;
2. rachunkach posiadacza rachunku bankowego prowadzonych w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej (SKOK), w tym rachunkach wspólnych – bez wskazania danych współposiadacza;
3. umowach rachunku bankowego posiadacza rozwiązanych albo wygasłych z przyczyn, o których mowa w art. 59a ust. 1-3, czyli wygasłych z dniem śmierci posiadacza rachunku albo z upływem 10 lat od dnia wydania przez posiadacza rachunku ostatniej dyspozycji dotyczącej tego rachunku;

4. umowach rachunków posiadacza rachunku bankowego prowadzonych w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej rozwiązanych albo wygasłych z przyczyn, o których mowa w art. 13a ust. 1-3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, czyli wygasłych z dniem śmierci członka kasy albo z upływem 10 lat od dnia wydania przez członka kasy ostatniej dyspozycji dotyczącej tego rachunku, chyba że umowa lokaty była zawarta na czas oznaczony dłuższy niż 10 lat.

Po śmierci członka rodziny jego bliscy przed uzyskaniem prawomocnego postanowienia sądu o nabyciu spadku lub zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza, nie otrzymają z banku żadnej informacji o kredytach zaciągniętych przez zmarłego czy też rachunkach bankowych. Takie informacje są bowiem objęte tajemnicą bankową. Bank, aby udzielić odpowiedzi na pytanie dotyczące umowy o czynność bankową, np. umowy kredytu, musi mieć pewność, że rozmawia z osobą upoważnioną do uzyskania informacji. W przypadku spadkobierców dokumentem potwierdzającym ich status, a zatem także prawo do uzyskania informacji, jest stwierdzenie nabycia spadku wydane w przewidzianej prawem formie przez sąd lub notariusza. Bez tego dokumentu bank nie może potwierdzić ani faktu istnienia umowy kredytu ani wysokości zobowiązania ani przekazać informacji o rachunkach bankowych.

Spadkobiercy dysponujący dokumentami potwierdzającymi fakt bycia spadkobiercą, mogą dowiedzieć się o wszystkich założonych przez zmarłego rachunkach bankowych za pomocą **Centralnej Informacji o Rachunkach**. Jest to usługa, która umożliwia dostęp do informacji o rachunkach osób zmarłych. Spadkobierca składając wniosek do Centralnej Informacji o Rachunkach może uzyskać kompletną informację o wszystkich rachunkach bankowych, a także rachunkach w SKOK-ach, których posiadaczem był zmarły.

Wniosek o wyszukanie rachunków bankowych do Centralnej Informacji o Rachunkach spadkobierca składa w dowolnym, wybranym przez siebie banku lub placówce SKOK-u. Musi przy tym obowiązkowo okazać tytuł prawny do spadku potwierdzający nabycie spadku (prawomocne stwierdzenie nabycia spadku przez sąd, akt poświadczenia dziedziczenia sporządzony przez notariusza, lub prawomocne postanowienie o dziale spadku). Po wyszukaniu rachunków przez Centralną Informację o Rachunkach spadkobierca otrzymuje zbiorczą informację na temat wszystkich odnalezionych rachunków bankowych zmarłego. Informacja zbiorcza będzie zawierała listę banków czy SKOK-ów, które prowadziły lub prowadziły rachunek zmarłej osoby, wraz numerami tych rachunków. Znajdzie się tam też informacja, czy rachunek jest nadal prowadzony oraz czy jest to rachunek wspólny. W zestawieniu pojawi się także informacja o umowach rachunków rozwiązanych lub wygasłych z powodu śmierci posiadacza rachunku albo braku dyspozycji przez ostatnie 10 lat. W informacji tej nie znajdzie się jednak informacja o stanie rachunku bankowego. W celu uzyskania szczegółowych informacji o koncie bankowym, w szczególności o stanie konta, spadkobierca musi się udać już do placówki konkretnego banku, w którym prowadzony jest rachunek. W konkretnym banku również musi przedstawić dokument potwierdzający że jest spadkobiercą zmarłego, a bank przekaże takiej osobie wszystkie informacje.

Właściwy wniosek o udzielenia takich informacji z Centralnej Informacji o Rachunkach udostępnia każdy bank, wniosek może podlegać opłacie w kwocie 50 zł. Wysokość opłaty nie jest ściśle sprecyzowana, i ustala ją każdy bank indywidualnie.

Co do zasady umowa rachunku bankowego osoby fizycznej wygasa z dniem śmierci posiadacza rachunku. Rzadko jednak jest tak, aby bank powziął natychmiastową informację o śmierci właściciela konta bankowego. Jeżeli bank nie poweźmie informacji o śmierci posiadacza rachunku, konto zostanie zamknięte najpóźniej po upływie 10 lat od przeprowadzenia ostatniej operacji na rachunku bankowym. Jednakże bank po 5 latach od wydania ostatniej dyspozycji na rachunku bankowym ma obowiązek wystąpić do ministra właściwego do spraw informatyzacji o udostępnienie danych z rejestru PESEL w celu ustalenia, czy posiadacz rachunku bankowego żyje. W momencie, gdy okaże się, iż brak dokonywania jakichkolwiek czynności na rachunku bankowym spowodowany jest śmiercią jego właściciela, bank dokonana zamknięcia konta bankowego.

W momencie, gdy bank uzyska informację o śmierci posiadacza rachunku, momentalnie blokuje jego konto. Dostęp do niego mogą uzyskać spadkobiercy ale dopiero po udokumentowaniu swojego statusu po stwierdzeniu nabycia spadku, czy okazując akt poświadczenia dziedziczenia. Po zamknięciu rachunku umowa jest wiążąca aż do chwili wypłaty środków osobie mającej do nich prawo. Oznacza to, że pieniądze zgromadzone na rachunku bankowym zmarłego wchodzi w skład masy spadkowej i podlegają dziedziczeniu.

Dużo więcej trudności napotyka się jeśli chce się uzyskać informacje o polisach ubezpieczeniowych zmarłego, gdyż nie jest to uregulowane prawnie. Branża ubezpieczeniowa nie ma jednolitego systemu udostępniania takich informacji, z związku z tym w takiej sytuacji należy zwracać się do każdego ubezpieczyciela osobno.

Jeśli nie ma się wiedzy o tym czy jest się uposażonym to aby sprawdzić czy jest się osobą uposażoną w umowie ubezpieczenia należy złożyć odpowiednie zgłoszenie u ubezpieczyciela, w każdej firmie ubezpieczeniowej osobno. W zgłoszeniu trzeba podać dane ubezpieczonego, które umożliwią jego identyfikację (najlepiej numer PESEL). Składający wniosek powinien też przedstawić dokument potwierdzający, że ta osoba nie żyje, czyli odpis aktu zgonu, postanowienie w sprawie stwierdzenia spadku czy notarialne poświadczenie dziedziczenia. Następnie zakłady ubezpieczeń w ramach postępowania wyjaśniającego sprawdzają, czy osoba występująca z takim zgłoszeniem jest uprawniona z umowy ubezpieczenia. Jeśli nie jest uposażona, nie otrzyma z danego zakładu żadnej informacji, w szczególności informacji, że polisa została zawarta, ale ona nie została w niej uposażona. Nie otrzyma również informacji, gdy jest uposażona, ale ubezpieczony żyje.

Roszczenia odszkodowawcze związane z uszkodzeniami samochodu, spowodowanymi wjechaniem w dziury w drogach, powstałymi po zimie

Piotr Kaniowski
Radca prawny

Za szkody wyrządzone w naszym samochodzie, których przyczyną jest dziura w drodze, wynikająca z nienależytego utrzymania stanu drogi przez jej zarządcę, należy nam się co do zasady odszkodowanie.

Najpierw musimy ustalić status drogi, na której doszło do szkody, czy jest to droga gminna, powiatowa, wojewódzka czy krajowa oraz ustalić jej zarządcę: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad dla dróg krajowych, zarząd województwa dla dróg wojewódzkich, zarząd powiatu dla dróg powiatowych, wójt/burmistrz/prezydent miasta dla dróg gminnych. Do zarządców dróg należy m.in. zapewnienie należytego stanu dróg i chodników, co wynika przede wszystkim z przepisów rangi ustawowej.

Większość zarządców do wykonywania tych zadań powołuje specjalne jednostki organizacyjne takie jak **Zarząd Dróg Miejskich, Zarząd Dróg Powiatowych czy Zarząd Dróg Wojewódzkich**. Po zaistnieniu szkody powinniśmy niezwłocznie zadbać o odpowiednie dowody na okoliczność przyczyn powstania szkody, stanu miejsca zdarzenia w którym przytrafiła się nam szkoda, zakresu i rodzaju uszkodzeń samochodu, na przykład poprzez wykonanie dokumentacji fotograficznej aparatem z telefonu komórkowego. Musimy pamiętać, że to na poszkodowanym spoczywa obowiązek udowodnienia, że do szkody doszło i w jakich konkretnie okolicznościach, że szkoda w naszym aucie ma związek z zaniedbaniami zarządcy drogi w zakresie jej utrzymania. Dlatego warto też zadbać o ewentualne zeznania naocznych świadków zdarzenia, którzy potwierdzą okoliczności zaistnienia zdarzenia szkodowego chociażby w pisemnym oświadczeniu, a także wezwać na miejsce szkody, bezpośrednio po jej zaistnieniu, odpowiednie służby – funkcjonariuszy Policji, funkcjonariuszy Straży Miejskiej, którzy mogą sporządzić notatkę służbową z interwencji. Wszelkie pozostałe nam dochodzenie roszczeń o zapłatę na drodze postępowania sądowego.

Zasadniczo możemy się domagać od właściwego zarządcy drogi naprawienia szkody w postaci zwrotu kosztów naprawy uszkodzonego auta (nie tylko tych kosztów rzeczywiście poniesionych i stwierdzonych fakturą ponaprawczą z warsztatu, ale też tych przewidywanych kosztów naprawy na podstawie odpowiedniej kalkulacji rzeczoznawcy), zwrotu kosztów holowania uszkodzonego auta z miejsca zdarzenia, zwrotu kosztów auta zastępczego wynajętego w miejsce uszkodzonego nienadającego się do dalszej eksploatacji po wjechaniu w dziurę i uszkodzeniu zawieszenia, opony, misy olejowej etc., kosztów poniesionych na wyceny rzeczoznawców z zakresu techniki samochodowej i rzeczoznawstwa samochodowego celem określenia wysokości przewidywanych kosztów naprawy, zakresu naprawy. Wszystkie te wydatki powinniśmy odpowiednio udokumentować zgłaszając do zarządcy drogi swoje roszczenia odszkodowawcze o naprawienie szkody. Zgłoszenia roszczeń odszkodowawczych najlepiej dokonać pisemnie do właściwego zarządcy drogi (jego jednostki), z przedstawieniem odpowiednich dowodów. Zarządcy dróg najczęściej przekazują roszczenia odszkodowawcze do rozpatrzenia przez zakłady ubezpieczeń/towarzystwa ubezpieczeniowe, które udzielały im ochrony gwarancyjnej z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w dacie powstania szkody. W wypadku niezaspokojenia roszczeń odszkodowawczych przez zarządcę drogi bądź jego ubezpieczyciela zawsze pozostaje nam dochodzenie roszczeń o zapłatę na drodze postępowania sądowego.

Świadczenie wspierające dla osób z niepełnosprawnością

Anna Rentflejsz
Radca prawny

W dniu 1 stycznia 2024 r. weszła w życie ustawa o świadczeniu wspierającym, która określa warunki nabywania prawa do tego świadczenia oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia. Celem świadczenia wspierającego jest udzielenie osobom z największymi trudnościami w samodzielnym funkcjonowaniu pomocy służącej częściowemu pokryciu wydatków związanych z zaspokojeniem szczególnych potrzeb życiowych tych osób.

Kto może otrzymać świadczenie wspierające?

Świadczenie wspierające, w odróżnieniu od świadczeń opiekuńczych przeznaczonych dla opiekuna osoby wymagającej opieki jest świadczeniem **kierowanym bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnościami**.

Świadczenie wspierające przysługuje zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej,
- cudzoziemcom:
 - a) obywatelom Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego albo Szwajcarii,
 - b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,
 - c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2023 r. poz. 519, z późn. zm.), jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,
 - e) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 lub art. 139o ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający 9 miesięcy, chyba że dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,

f) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 lub art. 151b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- na podstawie wizy krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,
- w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający 6 miesięcy, chyba że dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,

g) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b, d, e lub f Umowy z dnia 24 stycznia 2020 r. o Wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.).

Podsumowując do świadczenia wspierającego uprawnieni są obywatele polscy oraz cudzoziemcy, którym na podstawie przepisów wspólnotowych oraz umów międzynarodowych zostały przyznane analogiczne do posiadanych przez obywateli polskich prawa w zakresie świadczeń społecznych. Ponadto do tego świadczenia będą uprawnieni także cudzoziemcy – obywatele państw trzecich posiadający prawo do legalnego pobytu na terytorium RP i prawo dostępu do polskiego rynku pracy, o ile spełnią warunek zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. **Prawo do świadczenia wspierającego uzależnione jest od zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w którym świadczenie to ma przysługiwać.**

Uprawnionymi do świadczenia wspierającego będą osoby w wieku od ukończenia 18 roku życia legitymujące się:

- odpowiednim orzeczeniem potwierdzającym niepełnosprawność oraz
- decyzją ustalającą odpowiedni poziom potrzeby wsparcia, w której potrzebę wsparcia określono na poziomie:
 - od 1 do 3 punktów w skali potrzeby wsparcia – w przypadku dzieci poniżej 3. roku życia;
 - od 70 do 100 punktów w skali potrzeby wsparcia – w przypadku dzieci i osób powyżej 3. roku życia.

Decyzje ustalające poziom potrzebny wsparcia będą wydawane przez wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności na wniosek osób niepełnosprawnych

Wysokość świadczenia wspierającego

Świadczenie wspierające przysługuje miesięcznie w wysokości:

- 220% renty socjalnej – jeżeli w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 95 do 100 punktów w skali potrzeby wsparcia,
- 180% renty socjalnej – jeżeli w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 90 do 94 punktów w skali potrzeby wsparcia,
- 120% renty socjalnej – jeżeli w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 85 do 89 punktów w skali potrzeby wsparcia,

Od dnia 1 stycznia 2025 r. świadczenie wspierające przysługiwać będzie również miesięcznie w wysokości 80% renty socjalnej – jeżeli w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 80 do 84 punktów w skali potrzeby wsparcia.

Z kolei od dnia 1 stycznia 2026 r. świadczenie wspierające przysługiwać będzie również miesięcznie w wysokości 60% renty socjalnej - jeżeli w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia potrzebę tę określono na poziomie od 75 do 79 punktów w skali potrzeby wsparcia.

Świadczenie wspierające przysługuje bez względu na osiągnięty przez osobę z niepełnosprawnościami dochód (brak kryterium dochodowego) oraz świadczenie to jest nieopodatkowane podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz nie podlega egzekucji. Ponadto za osobę pobierającą świadczenie wspierające opłacane są składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Komu nie przysługuje świadczenie wspierające?

Świadczenie wspierające nie przysługuje osobie niepełnosprawnej, jeżeli została umieszczona:

- w domu pomocy społecznej,
- w rodzinnym domu pomocy,
- w zakładzie opiekuńczo-leczniczym,
- w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym,
- w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o której mowa w przepisach o pomocy społecznej,
- w zakładzie karnym,
- w zakładzie poprawczym,
- w areszcie śledczym albo
- w schronisku dla nieletnich

została ona umieszczona w zakładzie karnym, areszcie śledczym, zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich, domu pomocy społecznej, placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o której mowa w przepisach o pomocy społecznej, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub tej osobie

lub jej opiekunowi będzie przysługiwało za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia wspierającego.

Warunki nabycia świadczenia wspierającego

Ustalenie prawa do świadczenia wspierającego będzie następować na wniosek osoby uprawnionej złożony do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku niepełnosprawnych dzieci oraz osób nieposiadających zdolności do czynności prawnych wniosek o świadczenie wspierające będzie mógł złożyć:

- jeden z rodziców,
- opiekun prawny dziecka,
- rodzina zastępcza,
- osoba prowadzącej rodzinny dom dziecka lub
- inna osoba upoważniona do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej.

Wniosek o świadczenie wspierające można złożyć wyłącznie w postaci elektronicznej, za pomocą systemów teleinformatycznych, które obecnie są już wykorzystywane w procesie wnioskowania o inne świadczenia (świadczenie dobry start, świadczenie wychowawcze, rodzinny kapitał opiekuńczy czy dofinansowanie do pobytu dziecka w instytucji opieki do lat 3).

Postępowanie w sprawie świadczenia wspierającego prowadzi oraz świadczenie to wypłaca **Zakład Ubezpieczeń Społecznych.**

Przyznanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wspierającego **NIE WYMAGA WYDANIA DECYZJI**. Zakład Ubezpieczeń Społecznych udostępnia osobie ubiegającej się o świadczenie wspierające informację o przyznaniu tego świadczenia oraz o zgłoszeniu do ubezpieczenia zdrowotnego na jej profilu informacyjnym utworzonym w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Nieodebranie informacji o przyznaniu świadczenia wspierającego nie wstrzymuje wypłaty tego świadczenia.

W sprawach odmowy przyznania świadczenia wspierającego, uchylenia lub zmiany prawa do świadczenia wspierającego oraz nienależnie pobranego świadczenia wspierającego Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje **DECYZJĘ**.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych **wypłaca świadczenie wspierające wyłącznie w formie bezgotówkowej** na wskazany we wniosku numer rachunku płatniczego w kraju lub numer wydanego w kraju instrumentu płatniczego w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych.

Zmiana lub uchylenie prawo do świadczenia wspierającego lub jego wysokości

Zakład Ubezpieczeń Społecznych może bez zgody strony zmienić lub uchylić prawo do świadczenia wspierającego lub zmienić jego wysokość, jeżeli:

- po ustaleniu prawa zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności mające wpływ na prawo do świadczenia wspierającego lub jego wysokość;
- prawo zostało ustalone na podstawie fałszywych oświadczeń lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą to świadczenie;
- prawo zostało ustalone w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- ustalenie prawa do świadczenia wspierającego lub nieprawidłowe ustalenie jego wysokości nastąpiło na skutek błędu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Wypadek z udziałem dzikiego zwierzęcia – odpowiedzialność za szkody wywołane przez zwierzęta żyjące w stanie wolnym

Paweł Włoch
Adwokat

Zachowanie dzikich zwierząt żyjących w stanie wolnym niejednokrotnie powoduje powstanie szkody, czyli uszczerbku dotyczącego prawnie chronionych dóbr. Wypadki samochodowe z udziałem dzika, jelenia, sarny lub innego dzikiego zwierzęcia mogą zdarzyć się każdemu. Bardzo często kierowca nie może uniknąć takiej kolizji nawet jeżeli jedzie zgodnie z przepisami drogowymi. Nawet lekkie uderzenie może skutkować poważnym uszkodzeniem samochodu, a tym samym wiązać się z koniecznością poniesienia kosztów naprawy. Kierowcy, którzy mieli kolizję z udziałem dzikiego zwierzęcia, często zastanawiają się nad tym czy i od kogo przysługuje im odszkodowanie za poniesione straty.

W najkorzystniejszej sytuacji znajdują się osoby mające wykupione ubezpieczenie autocasco. Większość polis przewiduje wypłatę odszkodowania za zderzenie z dzikim zwierzęciem, jednakże warto dopytać o zakres ubezpieczenia albo przeanalizować ogólne warunki ubezpieczenia (OWU). Osoby często podróżujące w pobliżu miejsc występowania dzikiej zwierzyny (takich jak lasy, łąki, nieużytki) powinny także sprawdzić, czy ubezpieczyciel nie przewidział ograniczeń ochrony dotyczących szkód wyrządzonych przez dziką zwierzynę. Oczywiście negatywnym skutkiem wypłaty odszkodowania z polisy AC może być utrata przez kierowcęniżek z ubezpieczenia autocasco.

Wykupiona polisa stawia kierowcę w najlepszej sytuacji, jednakże roszczeń odszkodowawczych mogą dochodzić także ci, którzy ubezpieczenia AC nie posiadają. Kwestie związane z odpowiedzialnością w sytuacji kolizji z dzikim zwierzęciem, zostały uregulowane m.in. w ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych oraz ustawie z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie.

Pierwsza z wymienionych ustaw przewiduje odpowiedzialność zarządcy drogi. Należy wskazać, że w odniesieniu do poszczególnych rodzajów dróg publicznych zarządcą jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta – drogi gminne, zarząd powiatu – drogi powiatowe, zarząd województwa – drogi wojewódzkie, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad – drogi krajowe. Zgodnie z treścią art. 20 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych do zadań zarządcy należy między innymi utrzymanie części drogi, urządzeń drogi, budowli ziemnych, drogowych obiektów inżynierskich, znaków drogowych, sygnałów drogowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego. W ogólności – zasadniczym obowiązkiem zarządcy jest utrzymanie drogi w stanie, który wyklucza narażenie użytkowników drogi na niebezpieczeństwo.

W zakresie tych obowiązków jest zatem także odpowiednie oznakowanie drogi, szczególnie w przypadku występowania zagrożeń dla bezpieczeństwa ruchu. Jednym ze znaków ostrzegawczych jest znak A-18b, który informuje o możliwości spotkania z dzikimi zwierzętami. Znak ten zobowiązuje do zachowania szczególnej ostrożności, ze względu na możliwość nagłego wtargnięcia dzikiego zwierzęcia na jezdnię. Stawiany jest w miejscach gdzie zwierzyna pojawia się stale lub okresowo. Zaniechanie lub wadliwe wypełnienie obowiązku właściwego oznakowania drogi i będące z nim w związku przyczynowym zdarzenie wywołujące szkodę może prowadzić do powstania odpowiedzialności odszkodowawczej po stronie zarządcy drogi. W tym miejscu warto wskazać na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 1974 r. (sygn. akt II CR 157/74), w którym Sąd Najwyższy wskazał, iż Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za powstałą na drodze ruchu publicznego szkodę, w wyniku zderzenia się zwierzęcia, żyjącego w stanie wolnym, z mechanicznym środkiem komunikacji, gdy do zderzenia doszło poza obszarem, którego charakter uzasadniałby ustawienie ostrzegającego znaku drogowego.

Ciężar udowodnienia w postępowaniu sądowym okoliczności zaniechania lub niedopełnienia obowiązków przez zobowiązanego zarządcę spoczywa, zgodnie z art. 6 k.c., na poszkodowanym, który dochodzi odszkodowania. Konieczne jest zatem udowodnienie, iż doszło do niezgodnego z prawem działania lub zaniechania zarządcy polegającego na braku odpowiedniego oznakowania drogi, pomimo występowania w tym rejonie dużej populacji zwierząt, a tym samym ryzyka wypadku. Kierowca podczas sporu z zarządcą drogi powinien powoływać się na wcześniejsze zdarzenia z udziałem dzikich zwierząt, które miały miejsce w tej okolicy. Niejednokrotnie udowodnienie w postępowaniu sądowym winy zarządcy drogi bywa trudne, dlatego też w razie wypadku kierowca powinien zadbać o dowody: zdjęcia z miejsca zdarzenia ukazujące brak znaków oraz uszkodzenia pojazdu, zeznania świadków, notatkę

policyjną, ale też informacje o wcześniejszych wypadkach z udziałem zwierząt w tej okolicy czy też informacje z kół łowieckich, nadleśnictw o miejscach bytowania, migracji czy też przemieszczania się dzikich zwierząt.

Podmiotem odpowiedzialnym za szkodę może być także nadleśnictwo, które pomimo swojego obowiązku nie poinformowało zarządcy drogi o miejscach, w których znak A-18b powinien stanąć. W takich przypadkach to nadleśnictwo zobowiązane jest do wypłacania odszkodowania.

Inne reguły mają zastosowanie, jeżeli do wypadku dojdzie w sytuacji gdy kierowca uderzy w dzikie zwierzę, które znalazło się na jezdni na skutek ucieczki przed myśliwymi w trakcie polowania. W takich sytuacjach o wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za szkodę jest znacznie łatwiej, a mianowicie z odpowiednim roszczeniem odszkodowawczym można zwrócić się do organizatora polowania. W praktyce ewentualne odszkodowanie wypłaci ubezpieczyciel zapewniający obowiązkową ochronę (OC) organizatorom polowań. Należy wskazać, że ustawodawca nakłada obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej dla członków Polskiego Związku Łowieckiego w zakresie czynności związanych z gospodarką łowiecką i polowaniami (art. 32 ust. 6 ustawy - Prawo łowieckie), jak również przedsiębiorcy świadczącego usługi turystyczne obejmujące polowania wykonywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz polowania za granicą (art. 18 ust. 3 pkt 1 ustawy - Prawo łowieckie).

Jeżeli zatem doszło do wypadku z udziałem zwierzęcia po wypłoszeniu przez myśliwych, można domagać się odszkodowania od organizatora polowania nawet jeżeli droga została oznaczona odpowiednim znakiem ostrzegawczym A-18b „zwierzęta dzikie”.

Należy jednak wskazać, iż w pewnych sytuacjach uzyskanie odszkodowania będzie niezwykle trudne czy wręcz niemożliwe. Kierowca będzie musiał zapłacić za straty z własnej kieszeni jeżeli zderzenie z dzikim zwierzęciem nastąpiło na odcinku drogi, który był prawidłowo oznakowany lub też uszkodzony nie zdołał udowodnić zaniechania ze strony podmiotów, które wskazywał jako winne poniesionej przez niego szkody. Trudności związane z uzyskaniem odpowiedniego świadectwa od zarządcy drogi lub organizatora polowania sprawiają, że wielu kierowców podróżujących w rejonach występowania dzikich zwierząt decyduje się na polisę autocasco zapewniającą przedmiotową ochronę.

Niezależnie od tego, od kogo mielibyśmy uzyskać odszkodowanie po zderzeniu ze zwierzęciem, należy pamiętać iż zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt prowadzący pojazd mechaniczny, który potrącił zwierzę, obowiązany jest, w miarę możliwości, do zapewnienia mu stosownej pomocy lub zawiadomienia odpowiednich służb. Ustawa przewiduje sankcje za naruszenie tego nakazu w postaci kary grzywny albo aresztu, a także może zostać orzeczona nawiązka w wysokości do 1000,00 zł na cel związany z ochroną zwierząt. Celem uniknięcia wielu wątpliwości i kłopotów związanych z takim zdarzeniem oraz chęć określić podmiot odpowiedzialny za stłuczkę i zwiększyć szansę na uzyskanie odszkodowania, należy zawiadomić o zdarzeniu policję, która dokona oględzin miejsca kolizji oraz sporządzi odpowiednią notatkę opisującą okoliczności zdarzenia. Po pierwsze notka policyjna może pomóc w późniejszym uzyskaniu odszkodowania, po drugie to policja przejmie obowiązek związany zabezpieczeniem drogi i zwierzęcia.

**SKORZYSTAJ Z BEZPŁATNYCH
PORAD PRAWNYCH**

WWW.POMOCPRAWNA.OIC.LUBLIN.PL

WWW.OIC.LUBLIN.PL

WWW.POWIATSWIDNIK.PL

